

## **SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2014 vp**

### **Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 45 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

#### **JOHDANTO**

##### ***Vireilletulo***

Eduskunta on 20 päivänä toukokuuta 2014 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 45 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 62/2014 vp).

##### ***Asiantuntijat***

Valiokunnassa on ollut kuultavina  
- hallitusneuvos Virpi Korhonen, opetus- ja kulttuuriministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut  
— työ- ja elinkeinoministeriö.

#### **HALLITUKSEN ESITYS**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain väliaikaisesti voimassa olevaa 45 a §:ää väliaikaisesti siten, että valtionavustuksilla voidaan rahoittaa niiden koulutuksen alkamisvuonna 30—50-vuotiaiden opiskelijoiden opintoja, joilla ei ole suoritettuna perusopetuksen oppimäärää tai perusopetuksen oppimäärän suorittamisen jälkeistä tutkintoa.

Valtionavustusta voitaisiin myöntää oppilaitosmuotoiseen näyttötutkintoon valmistavaan ammatilliseen peruskoulutukseen, ammattitut-

kintoon valmistavaan ja erikoisammattitutkintoon valmistavaan koulutukseen sekä tutkintotilaisuuksiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 ensimmäiseen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa 31 päivään joulukuuta 2015. Valtionavustusta voitaisiin myöntää koulutukseen, joka alkaa lain voimantulon jälkeen.

#### **VALIOKUNNAN KANNANOTOT**

##### ***Perustelut***

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksen-

mukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Valiokunta pitää lainmuutoksen tavoitteita hyvinä. Tarkoitus on, että vuonna 2013 aloitetun nuorten aikuisten osaamisohjelman lisäksi myös koulutuksen alkamisvuonna 30—50-vuotiaiden, vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien osaamisen kasvattamista voidaan tukea valtionavustuksin. Tavoitteena on, että lisäresursseilla opinnot aloittaisi noin 1 500 kohde-ryhmään kuuluvaa aikuista. Valtionavustusta voitaisiin myöntää näyttötutkintoon valmistavaan, oppilaitosmuotoiseen ammatilliseen peruskoulutukseen sekä ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavaan koulutukseen ja myös tutkintotilaisuuksien järjestämiseen ja eräisiin tukipalveluihin. Avustusten myöntämisessä on tarkoitus hyödyntää nuorten aikuisten osaamisohjelmassa syntyneitä toimintamalleja.

Hallituksen esityksen mukaan yhteensä 20 miljoonaa euroa kohdennetaan lainmuutoksen tarkoittamiin avustuksiin vuosina 2014 ja 2015.

Valiokunta on tästä myönteisestä esityksestä huolimatta kaiken kaikkiaan huolestunut siitä, että osana rakennepoliittista ohjelmaa opetushallinnon alaisen toisen asteen koulutuksen julkisia menoja vähennetään 260 miljoonaa euroa. Menoleikkaukset astuvat pääosin voimaan vuonna 2017.

Valiokunta on erittäin huolestunut myös siitä, että omaehtoisessa ammatillisessa aikuiskoulutuksessa menoleikkaukset ovat toiminnan laajuuteen nähden hyvin merkittäviä. Ammatillisen aikuiskoulutuksen rahoitus vähenee vuodesta 2014 vuoteen 2017 yhteensä 58,1 milj. euroa (21 %). Vuoden 2012 tasosta vähennys on 34 %. Ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitus vähenee 31 % vuodesta 2014 vuoteen 2017 (v:sta 2012 n. 38 %). Oppisopimuskoulutuksen rahoitus vähenee 12 % vuodesta 2014 vuoteen 2017 (v:sta 2012 n. 27 %). Toisaalta on myönteistä, että nuorisotakuuseen liittyen nuorten oppisopimuskoulutukseen on samaan aikaan kohdennettu lisää määrärahoja.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella on ollut vuoden 2010 alusta lähtien mahdollista 25

vuotta täyttäneille työttömille työnhakijoille. Myönteistä on, että työttömien omaehtoinen opiskelu on lisääntynyt voimakkaasti neljän ensimmäisen toteutusvuoden aikana. Työ- ja elinkeinoministeriön ilmoituksen mukaan tammi-kuun lopussa 2014 omaehtoiseen opiskeluun työttömyysetuudella osallistui 26 300 henkilöä, mikä on jo enemmän kuin työvoimakoulutuksessa olevien määrä. Koulutusmuodon toimivuudesta ja vaikuttavuudesta tehdyn arviointitutkimuksen mukaan toimintamalli on nyky-muodossaan toimiva. Koulutus kohdentuu halutulla tavalla aikuisväestölle koulutuksen päivittämiseen tai uuden ammattipätevyyden hankkimiseen. Opiskelijat pitivät omaehtoista koulutusta hyvänä vaihtoehtona ja kokevat sen tuoneen joustavuutta opintojen valintaan. Merkittävää on, että 84 % koulutuksen päättäneistä oli saavuttanut tavoittelemansa koulutustason, ja kuusi kuukautta opintojen päättymisen jälkeen työssä olevien osuus oli 61 % (ennen opintoja 34 %). Työttömien osuus puolestaan laski 49 %:sta 22 %:iin opintojen jälkeen.

Omaehtoisessa työttömyysetuudella tuetussa opiskelussa yli 50-vuotiaita oli n. 10 % (n. 2 000 henkilöä) v. 2013. Työttöminä työnhakijoina te-toimistoissa puolestaan oli kulu- van vuoden huhtikuun lopussa 30—49-vuotiaita 35 181 ja 42 554 yli 50-vuotiaita, joilta puuttuu ammatillinen peruskoulutus. Suurten menovähennysten kohdistuminen aikuiskoulutukseen opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla johtaa siihen, että myös yli 50-vuotiaiden koulutusmahdollisuudet kapenevat. Tästä johtuen paine kasvaa työvoimakoulutuksen puolella, missä myös tulevien vuosien määrärahat ovat vähenemässä.

Valiokunta viittaa myös valtionalouden kehyspäättökseen ottamiinsa kannanottoihin (Si-VL 4/2014 vp). Valiokunta muistuttaa myös siitä, että hallitus on asettanut tavoitteeksi, että Suomi on osaavin kansakunta vuoteen 2020 mennessä. Tämän tavoitteen onnistumiseksi koulutusta koskevat ratkaisut on tehtävä huolella ja harkiten.

***Päätösehdotus***

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

*että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.*

Helsingissä 3 päivänä kesäkuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

|      |                                |                                      |
|------|--------------------------------|--------------------------------------|
| pj.  | Raija Vahasalo /kok (osittain) | Pauli Kiuru /kok                     |
| vpj. | Inkeri Kerola /kesk            | Kimmo Kivelä /ps                     |
| jäs. | Outi Alanko-Kahiluoto /vihr    | Sanna Lauslahti /kok                 |
|      | Ritva Elomaa /ps               | Mika Niikko /ps                      |
|      | Eeva-Johanna Eloranta /sd      | Tuomo Puumala /kesk                  |
|      | Jukka Gustafsson /sd           |                                      |
|      | Leena Harkimo /kok             | vjäs. Timo Heinonen /kok (osittain). |

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.